אשכול יוסף

מאוצרותיו של הרב **יוסף חי סימן טוב** שליט"א
מחבר סדרת הספרים **"אשכול יוסף"** עה"ת והמועדים
וספרי **"כרם יוסף"** על הש"ס

מדורת שבת

"וַיָּחֶל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כָּרֶם" (ט כ)

איתא במדרש רבה בפרשתן (ל"ו פ' ג'): **אמר רבי ברכיה חביב משה מנח, נח משנקרא "איש צדיק" נקרא "איש אדמה", אבל משה משנקרא "איש מצרי" נקרא "איש האלוקים".**

צע"ג דמשמע שמכח ההשגה של "איש צדיק" בא נח לידי "איש אדמה", וכן להיפך משה רבינו מכח מה שהיה "איש מצרי" הגיע להשגה גבוהה של "איש האלוקים", והדבר אומר דורשני מה בין איש צדיק לאיש האדמה ואיך בא זה וגרם לזה? בנוסף צ"ב מה נשתנה נח שירד מדרגתו הגבוהה, ואילו משה רבינו העפיל מאיש מצרי להיות איש האלוקים? וראה להרמב"ן שכתב כאן בעניינו של נח דברים נוראים במה שנאמר "ויחל נח איש האדמה", שבזה תוכחה גדולה אדם גדול שבזכותו המליט הקב"ה את כל העולם כולו גם אותו, החטיא היין והביא אותו לידי בזיון וקללת זרעו.

עוד צ"ע מה הדמיון וההקבלה דוקא בין נח למשה רבינו?

זאת ועוד קשה מדוע בכלל משה רבינו איש האלוקים נקרא בתורה "איש מצרי", ואף שבנות יתרו קראוהו כן, מדוע התורה קראה אותו כן, וראה בחי' ר' חיים פלטיאל שם שהביא בשם המדרש שבעבור שמשה שתק כאשר קראוהו מצרי ולא ענה איש עברי אנכי כמו שאמר יוסף "כי גונוב גונבתי מארץ העברים וגם פה לא עשיתי מאומה", לכך לא היה משה ראוי להיות נקבר בא"י כמו יוסף שנאמר בו ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל מארץ מצרים קברו בשכם. וכן ראיתי לרבי צדוק הכהן מלובלין (פרקס שמות) שהקשה כן?

ובהקדים יישוב לכל השאלות הנ"ל יש להוסיף קושיא עצומה על דברי החת"ס בספרו תורת משה שהוסיף על דברי הרמב"ן הנ"ל שכל חכמי הפילוסופיה סבורים שהתבודדות הגוף מעולה ע"י שישב האדם בדד ממש ויתקשר רוחו ונפשו לאלהיו וישעבד ליבו אליו יתברך, ובספר חובת הלבבות (שער הפרישות רפ"ג) חולק עליהם וכתב שעיקר ההתבודדות היא אפי' אם תהיה עדה גדולה שכולם יחד בכוונה אחת לבורא יתברך, זה יותר חשוב מכל התבודדות בעולם, ובזה פירש הכתוב (תהלים קל"ג ג') "מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד", שמילת "יחד" תתפרש מעניין ייחוד שכולם יחדיו וכל א' בייחוד ובדידות, וכמו שנאמר: "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם". וכתב החת"ס שכמו כן רואים עין בעין עם נח, שכאשר היה בתוך דורו והשלים עמהם, מכל מקום התבודד נפשו לה' והיה צדיק תמים, כמו שאמר הכתוב "כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה", אבל אח"כ כשמת כל הדור ההוא והיה בודד ממש חטא. וצע"ג איך החת"ס מפאר ומרומם את ישיבת נח עם בני דורו שהיו כולם רשעים וכופרים בה', ואדרבה מחשיב לו זאת למעלה ואת היותו של נח בלעדיהם לגנאי, התמהמה?

ונראה ליישב שכוונת החת"ס שכאשר היה נח בתוך בני דורו, אף שהם היו רשעים, עדיין היה שייך כאן עבודת ה' בחבורה, ע"י שהיה מוכיח קצת את בני דורו, ועל ידי כך נבדל מהם ועמד בצדקותו, כי התוכחה לאחרים עמדה גם לו ליישר עצמו במסילה העולה בית אל, משא"כ אחרי שהעולם היה שמם. ואמנם עדיין היה תביעה על נח שלא פעל ולא השתדל מספיק עבור בני דורו, כמו שדרשו חז"ל (סנהדרין קח.) ובתנחומא עה"פ "נח צדיק תמים בדורותיו" שאילו היה בדורו של אברהם אבינו לא מצא ידיו ורגליו, משל לחבית של אפרסמון שהיתה מונחת במקום המטונף במקומה ריחה נודף, שלא במקומה אין ריחה נודף, וברש"י עה"ת כתב שאם היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום. ושמעתי מפ"ק של מרן רבינו עובדיה יוסף זצוקל"ה שביאר דה"ט שדרשוהו לגנאי לפי שלא הוכיח את בני דורו ולא השתדל מספיק בשביל להחזירם למוטב, כמו שהיה אברהם אבינו טורח להחזיר בתשובה את בני דורו והעמיד הרבה גרים, וכמ"ש בזוה"ק (ויקהל דף ט"ו) שהיה על נח תביעה שלא התפלל על בני דורו שיחזרו בתשובה, שלכן כתוב (ישעיהו נ"ד, ט') "כי מי נח זאת לי", ולא נאמר "כי מי המבול זאת לי", שנח חטא שלא התפלל על בני דורו. ומ"ש בסנהדרין (קח:) דרש רבא מאי דכתיב (מיכה י"ג) "לפיד בוז לעשתות שאנן נכון למועדי רגל", מלמד שהיה נח הצדיק מוכיח אותם ואמר להם דברים שהם קשים כלפידים. כל זה רק לאחר שנצטווה לבנות את התיבה.

ובזה ביארתי בס"ד הטעם שהוצרך נח לטרוח בבניית התיבה מאה ועשרים שנה להוכיח לבני דורו על ידי בנייתה, וצ"ע וכי בלי בניית התיבה לא היה נח יכול להוכיח את בני דורו. והלא אצל הנביאים וחכמי הדורות לא הוכיחו דוקא ע"י עשיית מעשה, אלא הלכו ממקום

מדוע נזז מכוז "איש צדיק" נהפך ל"איש אדמה" ואילו משה מכוז "איש מצרי" נהפך ל"איש האלוקים"?

מדוע נגזר על נזז לטרוז מאה עשרים שנה בבניית התיבה ולהיות שנה בבית האסורים??

לרכישת ספרי המחבר:
02-5373570 או 054-84-60007/8

להצטרפות חינם לאלפי המנויים:
eshkolyoseff@gmail.com

למקום, והביאו דבר ה' ברמה. כמו שמצינו אצל יונה שנצטווה ללכת להוכיח את בני נינוה, ולא נצטווה לעשות פעולה של בנייה או הריסה? ולאור האמור ניחא דאדרבה כיון שמתחילה, כל אותם השנים לא הוכיח את בני דורו, נעשה שהוצרך להוכיחן באופן של בניית התיבה, שהיתה כרוכה בעמל רב. ומצאתי עוד להחת"ס בפרשתן שביאר שלכן הוכרח נח להיות שנה תמימה בבית אסורים בתיבה ולא הצילו הקב"ה בדרך אחרת, לכפר עוונו שלא הוכיח לבני דורו, ואע"פ שגלוי וידוע היה לפני מי שאמר והיה העולם, שאפי' אם היה נח מוכיחן לא היו שבים בתשובה, מ"מ לפני נח לא היה הדבר גלוי, והיה לו להוכיחן.

ויסוד הדברים מבוארים בתוספת ביאור במשך חכמה בפרשן שביאר שבעבודת השי"ת יש שתי דרכים, דרך אחת מי שמייחד עצמו לעבודתו יתברך ומתבודד, ויש מי שעוסק בצרכי צבור ומבטל עצמו בשביל הכלל ומפקיר נפשו עבורם. ולכאו' זה שמתבודד בעבודת ה' יעלה מעלה מעלה, ואילו זה שעוסק בצורכי ציבור ירד ממדרגתו, וכמ"ש בקהלת רבה "כי העושק יהולל חכם" רבי יהושע בן לקיש שכח שמונים הלכות בשביל שעסק בצרכי צבור. והנה בכל זאת מצאנו שנח התבודד, ולא הוכיח את בני דורו, לכן אמרו עליו, שאף הוא היה ראוי לכליה, ורק מתבודד לעצמו היה, ולכן אחרי שנקרא "איש צדיק" ירד ממדרגתו ונקרא "איש האדמה". אבל משה נקרא "איש מצרי" שהוכרח לגלות, שזה מורה על פחיתות בנפש אבל הואיל ומסר עצמו על ישראל בהריגת המצרי נקרא "איש אלוקים", שהגיע לתכלית השלמות מה שיוכל האדם להשיג.

ולאור כל האמור יש להוסיף כנ"ל שדוקא בשביל היותו של נח איש צדיק שהתבודד לעצמו, מכיון שלא דאג לבני דורו ירד למדרגת איש האדמה, משא"כ משה רבינו שדאג לכל ישראל והיה מוכיחם ומתפלל עליהם וטורח בטובתם לכן עלה למדרגה של איש האלוקים, ובזה ניחא ההקבלה בין נח למשה דוקא, והקשר בין הדברים.

וניחא ג"כ מה שמשה רבינו נקרא מתחילה "איש מצרי" שעניינו שלא היה נראה כאיש אלוקים פרוש ומובדל לגמרי מן הבריות, אלא היה מעורה ומסתובב הולך ובא ביניהם להשיבם בתשובה ולדאוג בטובתם.

"וַיִּקָּח֣וּ תָּרַ֔ח אֶת־אַבְרָ֖ם בְּנ֑וֹ... וַיֵּצְא֣וּ אִתָּ֗ם מֵאוּר֙ כַּשְׂדִּ֔ים לָלֶ֖כֶת אַ֣רְצָה כְּנַ֑עַן וַיָּבֹ֣אוּ עַד־חָרָ֔ן וַיֵּשְׁב֖וּ שָֽׁם"

מדוע הסתירה התורה ניסיון אברהם באור כשדים ונס הצלתו הפלאי בהשלכתו לכבשן האש?

אמרו חכמים, שם"ה מלכים היו יושבים לפני נמרוד, ובאותה שעה השיבו אברהם אבינו תשובה קשה וכפר בעבודה זרה. אמר נמרוד לכל המלכים, הבו לי עצה, מה אעשה לנער הזה שהשיב לי כאשר שמעתם, ואיבד יראתי ששברם ושרפם. אמרו לו במה איבד יראתך? אמר להם באש! אמרו לו תבוא האש ותפרע ממנו. מיד ציוה נמרוד וחבשוהו לאברהם י"ב שנים בבית הסוהר, והיו כל אותם המלכים מביאים עצים למדורתו של אברהם. לאחר י"ב שנים הוציאוהו מבית הכלא, ועקדו וכפתוהו לארץ והקיפו עצים מארבעה רוחותיו בגובה שש אמות, והציתו אש בעצים, והיו כל המלכים רואים שלא היה מגיע כלפי אברהם, לא אש ולא שלהבת. אמר הקב"ה על שמי ירד אברהם לאש, ואני בכבודי אציל אותו. וכשהוציאוהו לאברהם מאור כשדים, השתחוו כל אותם המלכים על כפות רגליו של אברהם אבינו, והיו קוצצים ארזים ועשו לו בימה גדולה והושיבוהו בראשה, והיו מביאים בניהם ומשליכין בחיקו, שיהיו גדלים בדרכו, ועמדו כל אותם המלכים וגירו עצמם ונכנסו תחת כנפי השכינה, (ע"פ המדרשים, ילקוט נפלא "משמואל יוסף" עמ"ת פרשת לך לך בהערה).

וקשה למה לא הזכירה התורה בפירוש דבר ניסיון אברהם במסירת נפשו והצלתו הפלאית מכבשן האש, אשר על ידי כך נתקדש שם שמים ברבים. ועוד הלא דבר זה הוא אחד מעשרה נסיונות שנתנסה אברהם אבינו ע"ה?

יישוב א' - אין תועלת בסיפור הצלת אברהם מפני הכופרים

הרמב"ן (י"ל כ"מ) כותב שאכן התורה רק רמזה עניין זה בפסוק "אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את הארץ הזאת לרשתה", כי מילת "הוצאתיך" תלמד על נס, שהרי לא אמר הכתוב "אשר לקחתיך מאור כשדים", אלא "הוצאתיך", כלומר שהוציא את אברהם ממסגר אסיר, כמו "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" (שמות כ' ג'). ולא כתבה התורה עניין זה בפירוש לפי שהגויים לא הזכירו עניין זה בספריהם, מפני שהיו חולקים וחושבים שנס הצלת אברהם היה מעשה כשפים, כעניין משה רבינו עם המצרים בתחילת מעשיו, שהיו סבורים שמעשיו מעשה כשפים. ומפני זה לא הזכיר הכתוב נס זה, כי אם היה מזכירו היה צריך להזכיר גם דברי החולקים עליו כאשר הזכיר דברי חרטומי מצרים, ולא נתבארו דברי אברהם עם החולקים כאשר נתבארו דברי משה רבינו בסוף, כלומר שלא נתן אות או מופת להוכיח שלא היה כן ממעשה כשפים, הגם שהדבר פשוט מסברא, כי היכן שמענו שהושלך אדם לכבשן אש ולא נשרף, והיה הולך ומטייל באש, לכך לא הזכיר כלל עניין הצלת אברהם מכבשן האש. ויש לבאר בכוונת הדברים, שלפי שהכופרים אומרים שהצלת אברהם היתה על ידי כשפים, ממילא לא היה תועלת בסיפור הצלת אברהם, לכן נמנע הכתוב מלהזכירו.

יישוב ב' - כל יסודות התורה נסים נסתרים

עוד מתרץ הרמב"ן (בפרק מ"ו פסוק ט"ו), שנסים הנעשים על ידי נביא שיתנבא כן מתחילה, או מלאך הנגלה במלאכות השם, יזכירם הכתוב. ואולם נסים הנעשים מאליהן לעזור לצדיק, או להכרית את הרשע, לא יזכרו בתורה או בנביאים. ומטעם זה גם אצל פנחס (במדבר כ"ה י"ג) לא האריכה התורה לפרט ולספר את כל הניסים הרבים שנעשו לו. כי למה יזכיר הכתוב כל הניסים, והלא כל יסודות התורה נסים נסתרים הם. וטעם התורה אין בכל ענינו רק נסים לא טבע ומנהג, שהרי ייעודי התורה כולם אותות ומופתים, כי לא יכרת וימות בטבע הבא על אחת מהעריות או האוכל חלב, ולא יהיו השמים כברזל בטבעם מפני שזרעו בשנה השביעית, וכן כל ייעודי התורה בטובות ההן, וכל הצלחת הצדיקים בצדקתם, וכל תפלות דוד מלכנו וכל תפילותינו נסים ונפלאות, אלא שאין בהם שינוי מפורסם בטבעו של עולם. ומטעם זה גם לא הזכירה התורה בפירוש נס הצלתו של אברהם אבינו מכבשן האש.

יישוב ג' - שלא ליתן פתחון פה לאומות במשך הדורות להשליך יראי ה' לכבשני האש

ע"ל שלא כתבה תורה בפירוש השלכת אברהם לכבשן האש על שמרד באלהותו של נמרוד והצילו הקב"ה, כדי שלא ליתן פתחון פה לאומות ושונאי ישראל בכל הדורות, שיעמדו על מנהיגי ישראל ומעתיקי השמועה העובדים את ה' באמת, וישליכום לאש כמעשה נמרוד, שיהיו אומרים אם ה' אמת והוא האלוהים שיצילכם מן האש כמו שהציל את אברהם. וכן יהיו אומרים אם אמת הדבר שכתוב בתורתכם שהציל הקב"ה את אברהם מכבשן האש מיד נמרוד, יציל גם אתכם, ויהיו משליכים ח"ו לכבשני האש גדולי הדור ומעתיקי השמועה ההולכים אחרי ה'. וכבר ידעת שלא כל אחד ראוי שיעשה לו נס עצום כזה להצילו מכבשן האש, או שאין הדור או אותו המלך ראוי לכך שיעשה נס זה על ידו (מלבי"ם).

יישוב ד' - כל צדיק וצדיק ראוי להינצל מכבשן האש רק שלא כל דור זכאי וראוי לכך

ע"ל שכל אחד ואחד מצדיקי הדורות ראוי וראוי להינצל מכבשן האש, ועל כן אין כל חידוש בהצלת אברהם מכבשן האש, וכמו שמצינו בגיטין (מה.) שמי שהוא צדיק אין האש שולטת בו, שרב עיליש ראה בבנותיו של רב נחמן שאין האש שולטת בהם שמניחות ידיהם בתוך הקדרה ובוחשות, ומזה הבין שצדיקות גמורות הן ולכן אין האש שולטת בהן, וכמו שכתב שם רש"י (ד"ה פתקן). ובגמרא בבא מציעא (פה.) איתא שרבי זירא ישב מאה תעניות שלא תשלוט בו אש של גיהינום, וכל שלושים יום היה בודק עצמו על ידי שהיה מדליק התנור ועולה ויושב בתוכו, ולא היתה

האש שולטת בו. ואף על פי שר' זירא לא היה סומך על הנס, כמבואר בתוס' חולין (מו. ד"ה עיקפי), נראה שהיה עושה כן לבדוק מעלתו וצדקתו. וכיוצא בזה ביארתי מה שאמרו בקידושין (פא:), שרבי חייא בר אשי נכנס לתוך תנור הבוער באש, היינו משום שעשה תשובה, ורצה לבדוק אם תשובתו נתקבלה ויש בידו רוב מצוות והאש לא תשלוט בו.

ואולם לא כל מלך ראוי שיהיה נס כזה גדול ויתקדש שם ה' על ידו, וכמו שמצינו כן במסכת תענית (יח:) כשביקש טוריינוס להרוג את לולינוס ופפוס אחיו בלוד, אמר להם אם מעמו של חנניה מישאל ועזריה אתם, יבא אלוהיכם ויציל אתכם מידי כדרך שהציל את חנניה מישאל ועזריה מיד נבוכדנצר, אמרו לו חנניה מישאל ועזריה צדיקים גמורין היו וראויין היו ליעשות להם נס, ונבוכדנצר מלך הגוין היה, וראוי לעשות נס על ידו, ואותו רשע הדיוט הוא, ואינו ראוי לעשות נס על ידו.

וכן לא כל דור ראוי שיעלה דבר כזה נשגב בימיו, וכמו שמצינו גבי עתניאל בן קנז שרק אחרי שחזרו ישראל בתשובה ויעקו אל ה' שרתה עליו רוח ה' והושיע את ישראל, (שופטים ד' י'). וכן מצינו בהלל (סוכה מה. וע"ג קלד.) שמונים תלמידים היו לו, שלושים ראויים שתשרה עליהן שכינה כמשה רבינו, שלושים שתעמוד להן חמה כיהושע בן נון, אלא שעוון הדור גרם ולא היה ראוי לכך, (רמב"ם שם, וע"ע מו"ק כה. ובמ"ש במעדני יוסף מילה עמ' קל"ו).

יישוב ה' - אין בסיפור נס הצלת אברהם מכבשן האש חיזוק ויסוד לאמונה

עי"ל בס"ד על פי מה שכתב הרמב"ם (פ"ח מהלכות יסודי התורה): משה רבינו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה, שהמאמין על פי האותות יש בליבו דופי שאפשר שיעשה האות בלט וכשוף, אלא כל האותות שעשה משה במדבר לפי הצורך עשאם, לא להביא ראיה על הנבואה. היה צריך להשקיע את המצריים קרע את הים והצלילן בתוכו. צרכנו למזון הוריד לנו את המן, צמאו בקע להן את האבן, כפרו בו עדת קרח בלעה אותן הארץ, וכן שאר כל האותות. והאמינו בו במעמד הר סיני שעינינו ראו ולא זר ואוזנינו שמעו ולא אחר, האש והקולות והלפידים, והוא ניגש אל הערפל והקול מדבר אליו ואנו שומעים משה משה לך אמור להן כך וכך, וכן הוא אומר "פנים בפנים דבר ה' עמכם", ונאמר "לא את אבותינו כרת ה' את הברית הזאת".

ומוסיף הרמב"ם: מניין שמעמד הר סיני לבדו היא הראיה לנבואתו שהיא אמת שאין בו דופי, שנא' "הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם", מכלל שקודם דבר זה לא האמינו בו נאמנות שהיא עומדת לעולם אלא נאמנות שיש אחריה הרהור ומחשבה.

-ועל פי זה מיושב היטב הטעם שלא האריכה התורה בסיפור נס הצלת אברהם מכבשן האש, לפי שאין בסיפור הצלת אברהם מכבשן האש איזה יסוד או חיזוק לאמונה. ורק בסיפור יציאת מצרים וכדומה האריכה התורה להראות כמה הרבה הקב"ה טוב וחסד עם ישראל, וכן בסיפור קרח ועדתו יש אזהרה לדורות להאמין בחכמי ישראל ולא לעשות עימהם מחלוקת, משא"כ בסיפור הצלת אברהם מכבשן האש אין בזה איזה הוראה לדורות.

יישוב ו' - שלא להזכיר את נמרוד שהרשיע ביותר

בספר אור גניו (נפתחתיו עמ' כ"ח) להגאון ר' שלום מאסקאוויטש זצ"ל מתרץ שנמרוד הגיע ברשעותו יותר ויותר מכל הרשעים בעולם. כי הנה פרעה התפעל מאוד מפתרון יוסף הצדיק ואמר לעבדיו "הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו" (בראשית מ"א ל"ח), נבוכדנצר התפעל מאוד שניצלו חנניה מישאל ועזריה מכבשן האש, ואמר שבחים רבים לה' כמבואר בדניאל (פ"ג) "ענה נבוכדנצר ואמר בריך אלההון די שלח מלאכיה ושזיב לעבדוהי", "אתוהי כמה רברבין ותמהוהי כמה תקיפין". ובאיר שבזה מובן למה כתוב בפסוק (מלכים ג' כ"ד ויאין לעיין עוד במרגוס קמלא ד' י"ג) נבוכדנצר עבדי. וכן דריוש התפעל מאוד על שדניאל ניצל מגוב האריות, ואמר שבחים רבים לשמים, "היא אלהא חיא וקים לעלמין" וגו' "משזיב ומציל ועבד אתין ותמהין בשמיא וארעא" וגו' (דניאל פ"ו פסוק כ"ז). אך נמרוד הרבה לפשוע למרוד ולחטוא שלא התפעל ולא אמר שום שבח והתפעלות לה' למרות שזכה לראות עין בעין מחזה נורא זה שהציל השי"ת את אברהם מכבשן האש, לכן לא נכתב עניין זה בתורה כדי שלא להזכיר שמו.

יישוב ז' - לא היה ראוי נמרוד שיעשה נס זה על ידו

בספר אפריון לבעל קיצור שו"ע מהגאון ר' שלמה גאנצפריד זצ"ל מתרץ על פי דברי הגמרא בתענית (יח:) כשביקש טוריינוס להרוג את לולינוס ופפוס אחיו בלוד, אמר להם אם מעמו של חנניה מישאל ועזריה אתם, יבא אלוהיכם ויציל אתכם מידי כדרך שהציל את חנניה מישאל ועזריה מיד נבוכדנצר, אמרו לו, חנניה מישאל ועזריה צדיקים גמורין היו, וראויין היו ליעשות להם נס, ונבוכדנצר מלך הגוין היה, וראוי לעשות נס על ידו, ואותו רשע הדיוט הוא, ואינו ראוי לעשות נס על ידו. והנה באמת גם לולינוס ופפוס צדיקים גמורים היו כמו שכתב רש"י, רק טוריינוס לא היה הגון וראוי ליעשות נס על ידו. וכמו כן יש לומר גם לעניין נמרוד שלא היה הגון וראוי ליעשות נס על ידו. ומה שבכל זאת ניצל אברהם על ידו, היה זה רק בשביל זרעו שיצא ממנו האומה הישראלית, כמו שאמרו במדרש (פ' תולדות) שאברהם ניצול בזכות יעקב. ועל כן לא נכתב פלא זה בתורה, כי אם היה כתוב בתורה, היו סבורים שנמרוד היה איש הגון שנעשה נס על ידו, ובאמת לא היה ראוי לכך.

יישוב ח' - שלא ילמדו מאברהם להכניס עצמו לידי סכנת נפשות

הגאון רבי יונתן אייבשיץ בספרו יערות דבש (דרוש ג' עמ' ס"ג) רומז יישוב לשאלה למה לא כתבה תורה בפירוש עניין הצלת אברהם מכבשן האש, יחד עם קושייתו הנוספת, למה נקראת המגילה על שם "אסתר" ולא "מגילת מרדכי", והלא שניהם כתבו את המגילה. וביאר שהטעם כדי שלא ילמדו המון העם מאברהם ומרדכי, לפי שלא כדין עשה אברהם שהכניס עצמו לסכנה שלא לצורך לשבר צלמי עכו"ם, ודי בכך שלא היה עובד עבודה זרה. וגם מרדכי לא היה צריך להכניס עצמו לסכנה להתגרות בהמן, כי יכול היה מרדכי להימנע מלראות את המן, או לבקש מהמלך רשות לעלות לירושלים, כי שם ישבו נביאי ה', ומימילא לא היתה מסירת נפשו של מרדכי גדול כל כך כמו מסירת נפשה של אסתר שהיתה חייבת למסור נפשה להצלת נפשות מישראל, ולכך נקראת המגילה על שמה.

יישוב ט' - רק אברהם ראוי היה לקנא בנמרוד וכל בני דורו

כיוצא בזה מתרץ הגאון רבי יהושע מקוטנא זצ"ל בספרו ישועות מלכו (על הממב"ם ופו"ע, ניקוטי פורה) כי מצות קידוש השם, הרי זה רק אם רוצים לאנוס את האדם לעבוד עבודה זרה, אבל אינו מחוייב להתגרות בעובדי עבודה זרה כדי שיבוא לידי ניסיון וקידוש השם, ואולי הוי בכלל מאבד עצמו לדעת, ועל זה אנו מבקשים "אל תביאנו לידי ניסיון", אבל אברהם מידה אחרת היתה בו, שהתגרה בנמרוד ודורו, ונמרוד הפילו לכבשן האש כנקמה על שנתגרה בו. ועל כן לא הזכירה התורה עניין זה, כי אינו הוראה לרבים, שרק אברהם ראוי היה לכך, לפי שהיה יחיד בעולם באמונתו הטהורה ועמד נגד כל בני דורו להוכיחם ולהאיר להם את החושך, ולכן כאשר נכנס על ידי זה לסכנה נעשה לו נס וניצל, אבל אין זו תורה לדורות.

ונראה בביאור דבריו, שרק אברהם שהיה יחידי ממש בדורו באמונתו, ולא היו בני דורו כלל מאמינים בה', לכך היה מוכרח לפעול בכל דרך להצית את אור האמונה בלבבות בני האדם בעולם, ולכן היה גם מובטח לו שיצילהו ה', משא"כ בשאר הדורות שכבר נתפרסם שמו של הקב"ה אינו צריך להתגרות בעובדי עבודה זרה שיבוא לידי ניסיון וקידוש השם, אלא אדרבה יחיה ויפיץ תורת ה' ויעבדנו, ולא יגרום למסור נפשו למיתה, ולכך לא כתבה התורה עניין זה בפירוש, כי אינו הוראה לדורות כאמור.

יישוב י' - ראוי יותר היה לאברהם להישרף על קדושת ה'

איתא במדרש (פרקא תולדות), רבי שמואל בר רבי יצחק אמר, אברהם לא ניצל מכבשן האש אלא בזכות יעקב, שנא' (ישעיה כ"ט) "לכן כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם", הא למדת שיעקב פדה את אברהם. והקשה בספר אפריון מהגאון ר' שלמה גאנצפריד זצ"ל בעל הקיצור שו"ע בשם המפרשים, למה לא היה אברהם ראוי להינצל בזכות עצמו, שהרי מסר נפשו על קדושת השם. והביא שתירץ ביפה תואר, כי מן הדין היה ראוי שמי שמוסר את נפשו על קידוש השם אין ראוי שיצילהו ה', כי השלמות הגדול הזה טוב לו, ומפני כך לא נזקק הקב"ה להציל את רבי עקיבא וחבריו. ומה שניצלו חנניה מישאל ועזריה וכדומה, לאיזה סיבה לפי שעתן ניצלו. וממילא זה גם כוונת המדרש, שאברהם מצד עצמו ראוי היה שיישרף על קידוש השם, כי זהו הטוב והראוי לו, אלא שלפי משך הזרע הטהור יצחק ויעקב שעדיין לא יצאו ממנו ניצל, ולכך נקט יעקב שהוא שושלת היחס אשר היתה מיטתו שלמה. ולפי זה אפשר שמפני כך לא כתבה התורה עניין הצלת אברהם מכבשן האש, כי ראוי יותר היה שימסור נפשו ממש וכאמור, ורק משום שהיה צריך לצאת ממנו המשך שושלת הדורות וכל האומה הישראלית לכך הצילו הקב"ה.

יישוב י"א - אינו חידוש גדול מה שמסר אברהם נפשו עבור ייחוד השם

בספר טיב הפרשה מתרץ שיש חילוק בין עקידת יצחק שהאריכה בו התורה, לבין מסירות נפשו של אברהם אבינו לכבשן האש והצלתו. כי עיקר הטעם שהאריכה התורה בסיפור העקידה, להורות שהנסתרות לה' אלהינו, וישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם. כי פעמים אי אפשר להבין מתחילה את מעשה הקב"ה, שהרי הקב"ה אמר לאברהם "כי ביצחק יקרא לך זרע", ואחר כך ציווהו "והעלהו לעולה", ואברהם פרסם בעולם כולו שהקב"ה מקור ושורש הרחמים, ובציווי העקידה מתגלה הקב"ה חלילה כאכזר, המצוה לאברהם לקחת את בנו יחידו לשוחטו בסכין. וגם אברהם רגיל היה לפרסם בעולם שאין רצון ה' כעובדי אלילים המעבירים בנם למולך, ועכשיו מצווה הוא מפי ה' לשחוט את בנו. לעומת כן באור כשדים כאשר נמרוד רצה להעבירו לאברהם מאמונתו, הבין אברהם בשכלו שעליו למסור נפשו על ייחוד השם, ואין בזה חידוש שמסר נפשו עבור הדת והאמונה. ולכן דוקא בעקידה נאמר "עתה ידעתי כי ירא אלוהים אתה", אף שכבר קודם לכן מסר נפשו באור כשדים, כי זה אינו ניסיון גדול כל כך, לפי שהשכל מחייב זאת, אבל כאשר בא לעקוד את בנו יחידו, את יצחק, נגד מה שהשכל מחייב, לכך קראו הקב"ה ירא אלוקים.

מתוך הספר רב המכר "אשכול יוסף" עה"ת
וראה שם עוד כעשרה תירוצים

להאזנה לשיעורי המחבר:
073-371-80-53

להצלחת עדי מירון ניסים בן זויה שיחיו

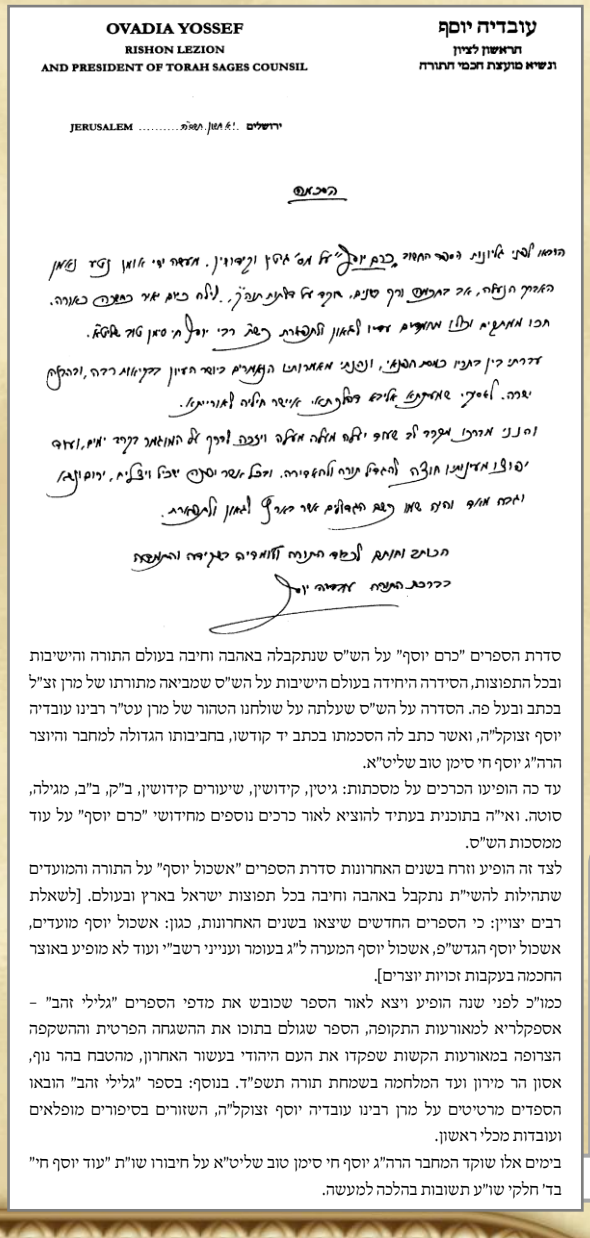
השלהבת של מרן יוקדת!

בכל כרך חדש שהופיע ויצא לאור עולם בסדרת ספרי מכון "כרם יוסף" כשעלה המחבר והיוצר הרה"ג יוסף חי סימן טוב שליט"א לביתו של מרן מופה"ד זצוקל"ה להביא לו את הספר, היה מרן מקבלו בחביבות גדולה ומעודדו להמשיך במפעל הכביר של הוצאת ספריו שהביאו מתיקות ועריבות התורה והתקבלו באהבה וחיבה בעולם הישיבות ובכל תפוצות ישראל.
מרן היה מוסיף להרעיף עליו ברכות ותשבחות, ומעטר את ספריו בהסכמות נלהבות.

עובדיה יוסף
ראשון לציון
ונשיא מועצת חכמי התורה

OVADIA YOSSEF
RISHON LEZION
AND PRESIDENT OF TORAH SAGES COUNSIL

ירושלים ..... JERUSALEM

סדרת הספרים "כרם יוסף" על הש"ס שנתקבלה באהבה וחיבה בעולם התורה והישיבות ובכל התפוצות, הסידרה היחידה בעולם הישיבות על הש"ס שמביאה מתורתו של מרן זצ"ל בכתב ובעל פה. הסדרה על הש"ס שעלתה על שולחנו הטהור של מרן עט"ר רבינו עובדיה יוסף זצוקל"ה, ואשר כתב לה הסכמתו בכתב יד קודשו, בחביבותו הגדולה למחבר והיוצר הרה"ג יוסף חי סימן טוב שליט"א.

עד כה הופיעו הכרכים על מסכתות: גיטין, קידושין, שיעורים קידושין, ב"ק, ב"ב, מגילה, סוטה. וא"ה בתוכנית בעתיד להוציא לאור כרכים נוספים מחידושי "כרם יוסף" על עוד ממסכתות הש"ס.

לצד זה הופיע וזרח בשנים האחרונות סדרת הספרים "אשכול יוסף" על התורה והמועדים שתהילות להש"ת נתקבל באהבה וחיבה בכל תפוצות ישראל בארץ ובעולם. [לשאלת רבים יצויין: כי הספרים החדשים שיצאו בשנים האחרונות, כגון: אשכול יוסף מועדים, אשכול יוסף הגדש"פ, אשכול יוסף המערה ל"ג בעומר ועניני רשב"י ועוד לא מופיע באוצר החכמה בעקבות זכויות יוצרים].

כמו"כ לפני שנה הופיע ויצא לאור הספר שכובש את מדפי הספרים "גלילי זהב" – אספקלריא למאורעות התקופה, הספר שגולם בתוכו את ההשגחה הפרטית וההשקפה הצרופה במאורעות הקשות שפקדו את העם היהודי בעשור האחרון, מהטבח בהר נוף, אסון הר מירון ועד המלחמה בשמחת תורה תשפ"ד. בנוסף: בספר "גלילי זהב" הובאו הספדים מרטיטים על מרן רבינו עובדיה יוסף זצוקל"ה, השזורים בסיפורים מופלאים ועובדות מכלי ראשון.

בימים אלו שוקד המחבר הרה"ג יוסף חי סימן טוב שליט"א על חיבורו שו"ת "עוד יוסף חי" בד' חלקי שו"ע תשובות בהלכה למעשה.

לזכות ידידנו האוזים היקרים והנעימים אוהבי התורה מלאים מצוות כרימון וריזום הטוב נדף כאפרסמון
כמר **נדעון ניסים** הי"ו וכמר **אהרן ניסים** הי"ו
אורך ימים ושנו זויים וכבוד אושר ועושר
בריאות איתנא ונהורא מעלייא ושובע שמחות וכט"ס
בכלל הברכות ידי"נ היקר המשתדל ר"ה **שלומי ניסים** הי"ו
מוקדש ומונצח לע"נ הוריהם היקרים:
סאלם אליה בן **מסעודה** ו"ל, **נורייה** בת **גורג'יה** ע"ה
ניסים בן **נוריה** ו"ל, **שרה** בת **נוריה** ע"ה, **ניסים מועלם** בן **סלימה** ו"ל
מיכאל בן חזקה ז"ל, **נוז בן רחמה** ז"ל, ת.נ.צ.ב.ה.

"עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר"

להאזנה לשיעוריו המרתקים
על הרב **יוסף זזי סימן טוב** שליט"א
מחוה"ס "כרם יוסף" וסדרת "אשכול יוסף"
בהלכה אגדה ופרשת השבוע
073-371-8053
לקבלת צינתוק והאזנה בשידור חוזר:
חיים והקש #
את השיעורים והעלון ניתן להוריד ב'קול הלשון'

בקלו: הספדים וסיפורים על מרן זצ"ל

להאזנה להספדים וסיפורים על מרן זצ"ל
073-371-80-53 בשלוחת ההספדים (שלוחה 4)

לרכישת ספרי המחבר:
02-5373570 או 054-84-60007/8